Rapport

Danskernes risikoopfattelse af større ulykker og katastrofer

voxmeter.dk info@voxmeter.dk +45 70 20 23 24

Vi har verdens Klogeste kunder Voxmeter

Indhold

Indhold **3**
Om undersøgelsen **4**
Sammenfatning **5**
1. Befolkningens risikoopfattelse **7**
Bekymring 10
Sandsynlighed 12
Beredskab 14
2. Borgernes adfærd og beredskab **18**
Myndighedernes råd under kriser 19
Informationskilder under kriser 21
Kendskab til 1-1-2 22
Forståelse af varslingssignalerne 23
Oplevelser af brand 24
Reaktion ved oplevelse af brand 25
Røgalarmer i hjemmet 26

Om undersøgelsen

Beredskabsstyrelsen har via analysebureauet Voxmeter stillet befolkningen en række spørgsmål om danskernes opfattelse af risici og beredskab ved større ulykker og katastrofer. Et indblik i befolkningens risikoopfattelse af større og uforudsete hændelser er værdifuld for myndighedernes arbejde med at tilrettelægge beredskabet, og resultatet kan give et fingerpeg om beredskabsbevidstheden i samfundet. Lignende undersøgelser kendes fra bl.a. Sverige, Norge, Finland og Tyskland.

Befolkningsundersøgelsen er gennemført som en webbaseret spørgeskemaundersøgelse (CAWI) blandt 1.100 repræsentativt udvalgte danskere over 15 år. Spørgeskemaet er udsendt via Voxmeters internetpanel.

Panelet består udelukkende af personer, der er tilfældigt udvalgt og rekrutteret per telefon af uddannede interviewere. Indsamlingen er foretaget løbende over ugerne 43-50 i 2015.

Hændelsestyperne i undersøgelsen er bl.a. valgt med udgangspunkt i rapporten Nationalt Risikobillede, udgivet af Beredskabsstyrelsen. Herudover er der stillet en række spørgsmål om borgernes adfærd og handlemønstre ved større ulykker og kriser.

Sammenfatning

Befolkningen oplever generelt, at Danmark har et beredskab, der er i stand til at håndtere de forskellige typer af større ulykker og katastrofer, der indgår i undersøgelsen, i højere grad end de tilsvarende opfatter sandsynligheden for eller bekymrer sig om, at disse hændelser skal finde sted inden for de kommende fem år.

Ekstremt vejr, terror og cyberangreb adskiller sig fra denne hovedtendens. Primært fordi sandsynligheden for at disse hændelsestyper indtræffer opleves som væsentligt mere sandsynlig og samtidig er genstand for væsentligt mere bekymring blandt danskerne, end det generelt er tilfældet.

Undersøgelsen viser således at:

- Knap halvdelen af befolkningen er meget bekymret eller bekymret for, at terror skal ramme Danmark de kommende fem år, mens det tilsvarende gælder for op mod en tredjedel, når det drejer sig om ekstremt vejr og cyberangreb.

- Hele 78 pct. af danskerne oplever, det er meget sandsynligt eller sandsynligt, at Danmark bliver ramt af ekstremt vejr de kommende fem år. Når det drejer sig om terror og cyberangreb, gælder det samme sig for omkring halvdelen af befolkningen.

- 70 pct. af befolkningen oplever, Danmark har et beredskab til at klare brande og eksplosioner. Det samme gør sig gældende for 58 pct. af danskerne, når det drejer sig om transportulykker.

Radioaktivt udslip fra et kernekraftværk adskiller sig også i undersøgelsen, idet såvel befolkningens oplevelse af beredskab, som sandsynlighed og bekymring er relativt lavere, end det er tilfældet ved de andre hændelsestyper.

Undersøgelsen af befolkningens adfærd og beredskab under større kriser og ulykker viser bl.a., at langt hovedparten af borgerne vil følge myndighedernes anvisninger, næsten alle danskere får deres information via pressen, og at langt størstedelen af danskerne forstår varslingssignalernes betydning.

1. Befolkningens risikoopfattelse

Risikoopfattelse målt på bekymring, sandsynlighed og beredskab

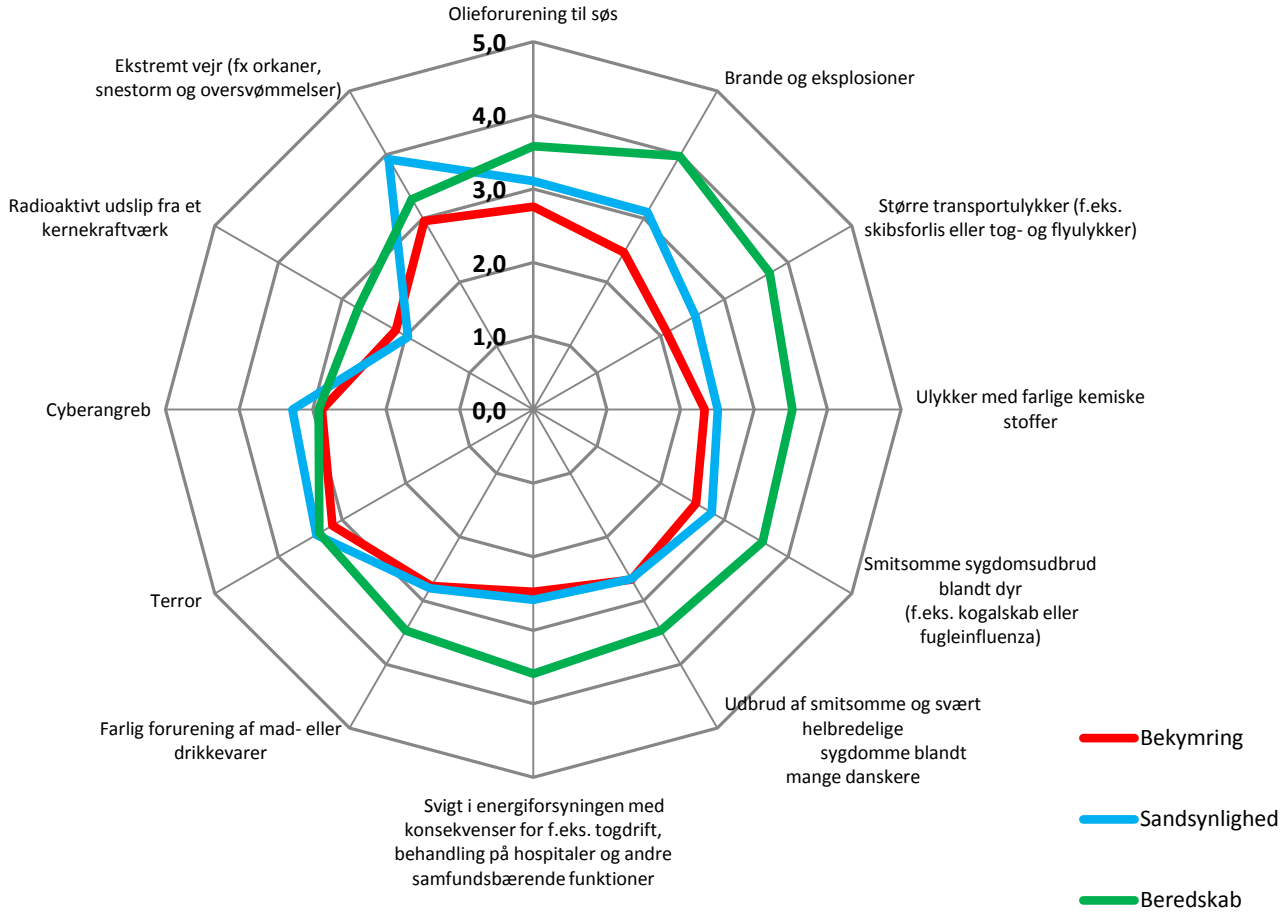

Figur 1. Den røde line = Hvor bekymret er du for, at følgende hændelser indtræffer? Den blå linje = Hvor sandsynligt, tror du, det er, at nedenstående hændelser vil ramme Danmark i løbet af de kommende fem år? Den grønne = I hvor høj grad, tror du, at Danmark har et beredskab til at håndtere følgende hændelse?

Befolkningens risikoopfattelse

Mens danskerne vurderer, at nogle større beredskabshændelser indtræffer med væsentligt større sandsynlighed end andre inden for de kommende fem år, er befolkningen generelt mere ubekymrede end bekymrede for, at hovedparten af disse hændelser skal finde sted. Samtidig er der flere danskere, der oplever, at beredskabet i Danmark er i stand til at håndtere de fleste af de større ulykker og katastrofer, der indgår i undersøgelsen, end der er danskere, der mener det modsatte.

Figur 1 giver et overblik over respondenternes tilkendegivelser målt på parametrene bekymring (rød linje), sandsynlighed (blå linje) og beredskab (grøn linje). Den grønne linje viser danskernes opfattelse af, hvorvidt Danmark har et beredskab til at håndtere den pågældende hændelse. Den røde linje viser omfanget af danskernes bekymring for, at den pågældende hændelse vil indtræffe de kommende fem år. Den blå linje viser omfanget af danskernes oplevelse af sandsynligheden for, at den pågældende hændelse vil ramme Danmark de kommende fem år.

Som det fremgår af figuren scorer linjen for beredskab hovedsagligt højere end linjerne for sandsynlighed og bekymring. Ekstremt vejr, terror og cyberangreb adskiller sig fra det generelle billede af danskernes risikoopfattelse, idet niveauet for beredskab enten scorer lavere (ekstremt vejr og cyberangreb) eller på linje med (terror) niveauerne for sandsynlighed og bekymring. Disse tre hændelsestyper er kendetegnet ved at score højt både på parametrene bekymring og sandsynlighed. Cyberangreb og ekstremt vejr får også relativ lav score på parameteret beredskab, end det generelt er tilfældet for alle hændelsestyperne i undersøgelsen.

Radioaktivt udslip fra kernekraftværker adskiller sig også i figuren ved at score lavere på de tre parametre end alle øvrige hændelsestyper i undersøgelsen.

I de følgende tre afsnit gennemgås resultaterne af danskernes besvarelser i forhold til de tre parametre enkeltvist.

Bekymring

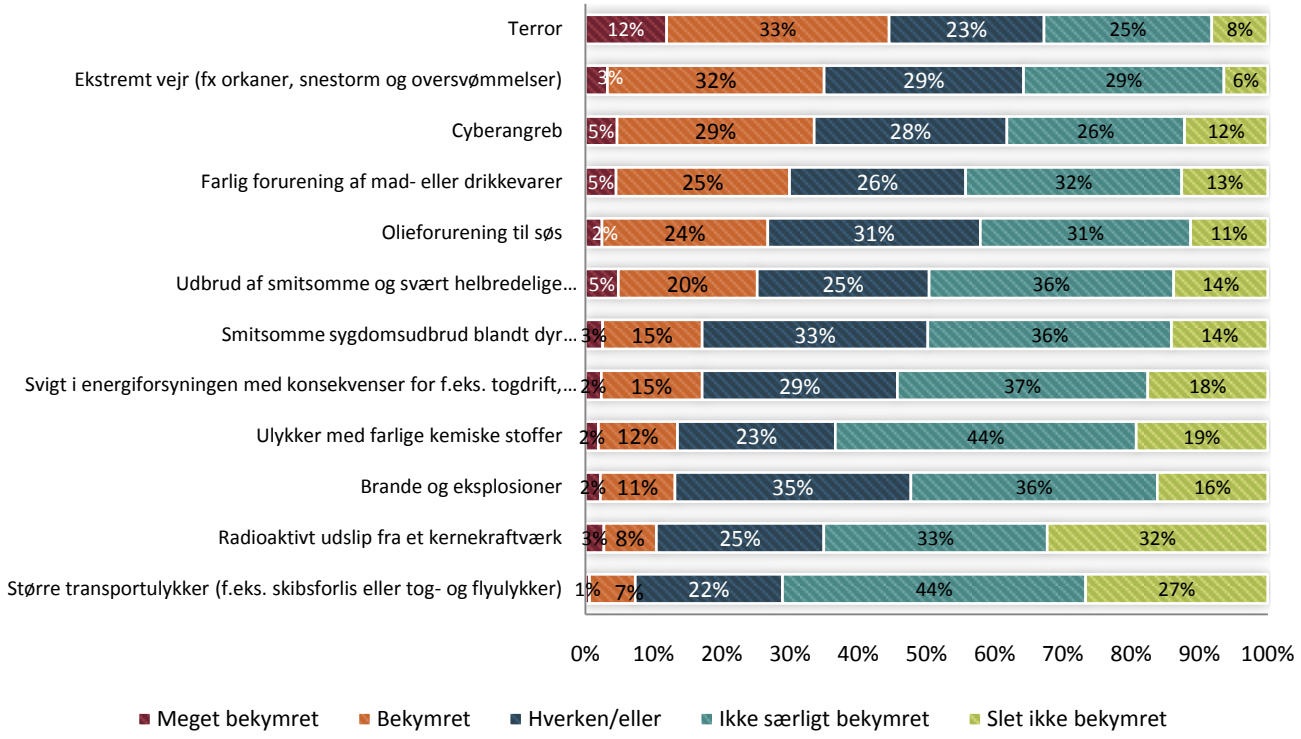

Figur 2. Spørgsmål: Når du tænker på Danmark de kommende fem år – hvor bekymret er du så for, at følgende hændelser indtræffer?

Vi er generelt mere ubekymrede end bekymrede

- Danskerne er generelt mere ubekymrede end bekymrede for, at Danmark rammes af de typer af større ulykker og katastrofer, som indgår i undersøgelsen. Med få undtagelser er der flere, som svarer slet ikke bekymret og ikke særligt bekymret, end der er respondenter, som svarer meget bekymret og bekymret.

- Terror, ekstremt vejr og cyberangreb topper listen over, hvilke større ulykker og katastrofer danskerne er mest bekymrede for. Knap halvdelen – 45 pct. – er meget bekymret eller bekymret for, at terror skal ramme Danmark, mens det tilsvarende gælder for op mod en tredjedel, når det drejer sig om ekstremt vejr og cyberangreb.

- Mindst bekymring er der for større transportulykker og radioaktivt udslip fra kernekraftværker. Under 10 pct. er meget bekymret og bekymret for, at disse hændelser indtræffer de kommende fem år.

- Kvinder og ældre over 65 år er i højere grad bekymret end andre. Mænd er i højere grad ikke er bekymret, mens midaldrende på 31-49 år er mere tilbøjelige til slet ikke at bekymre sig. Ellers fordeler besvarelsen fra befolkningen sig jævnt på tværs af baggrundsvariabler.

Sandsynlighed

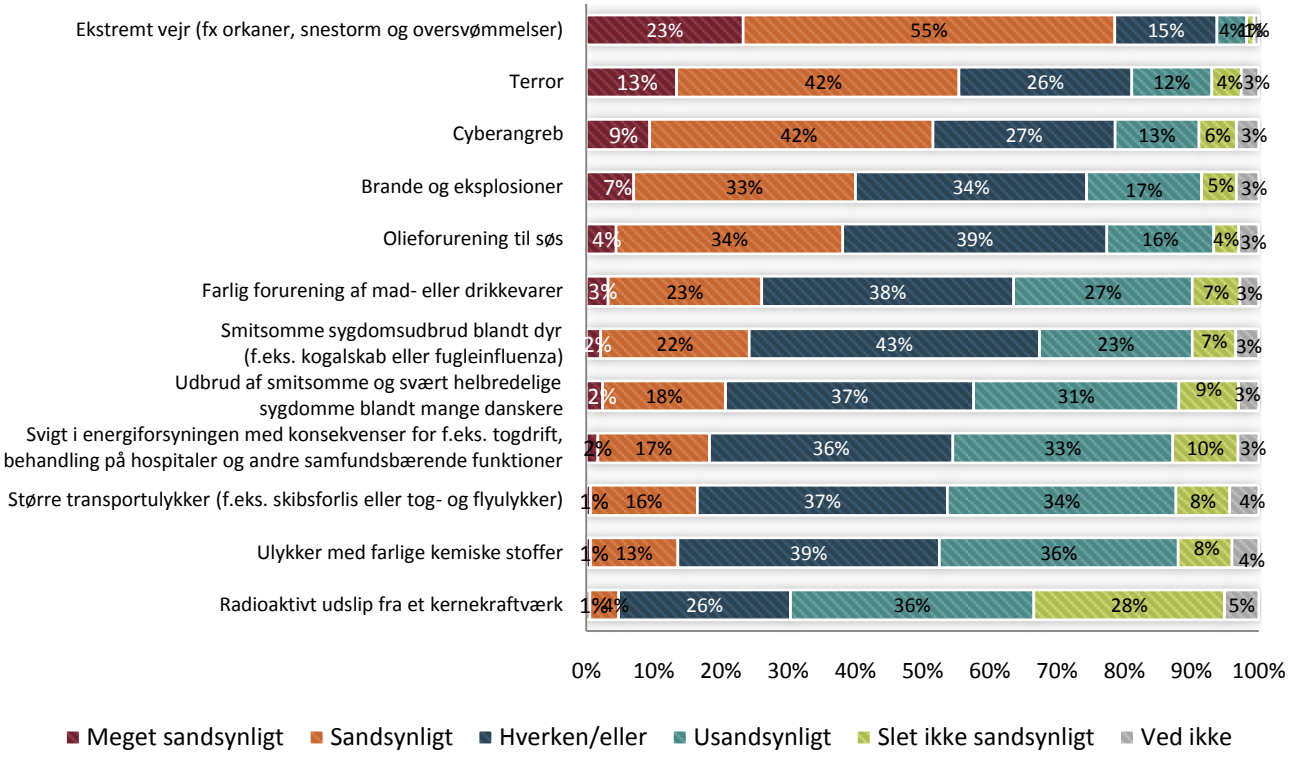

Figur 3. Spørgsmål: Hvor sandsynligt tror du det er, at følgende hændelser vil ramme Danmark i løbet af de kommende fem år?

Stor spredning i opfattelsen af sandsynlighed

- Danskerne tror, at nogle større beredskabshændelser indtræffer med væsentligt større sandsynlighed end andre inden for de kommende fem år.

- Især toppen af listen er med til at skabe en større spændvidde til bunden. Hele 78 pct. svarer således meget sandsynligt og sandsynligt til, at Danmark bliver ramt af ekstremt vejr, mens det tilsvarende gælder omkring halvdelen af de adspurgte, når det drejer sig om terror og cyberangreb.

- Radioaktivt udslip fra et kernekraftværk opfattes som mindst sandsynligt. Kun fem pct. tror, at det meget sandsynligt eller sandsynligt vil ske de kommende fem år. Samtidig svarer 74 pct. usandsynligt og meget usandsynligt.

- Kvinder og unge i aldersgruppen 15-30 år er mere tilbøjelige til at tro, at hændelserne sandsynligvis vil ramme Danmark. Mænd tror i højere grad, det er usandsynligt, at Danmark vil blive ramt af de forskellige hændelser. Befolkningens opfattelser i øvrigt fordeler sig ellers jævnt på tværs af baggrundsvariabler.

Beredskab

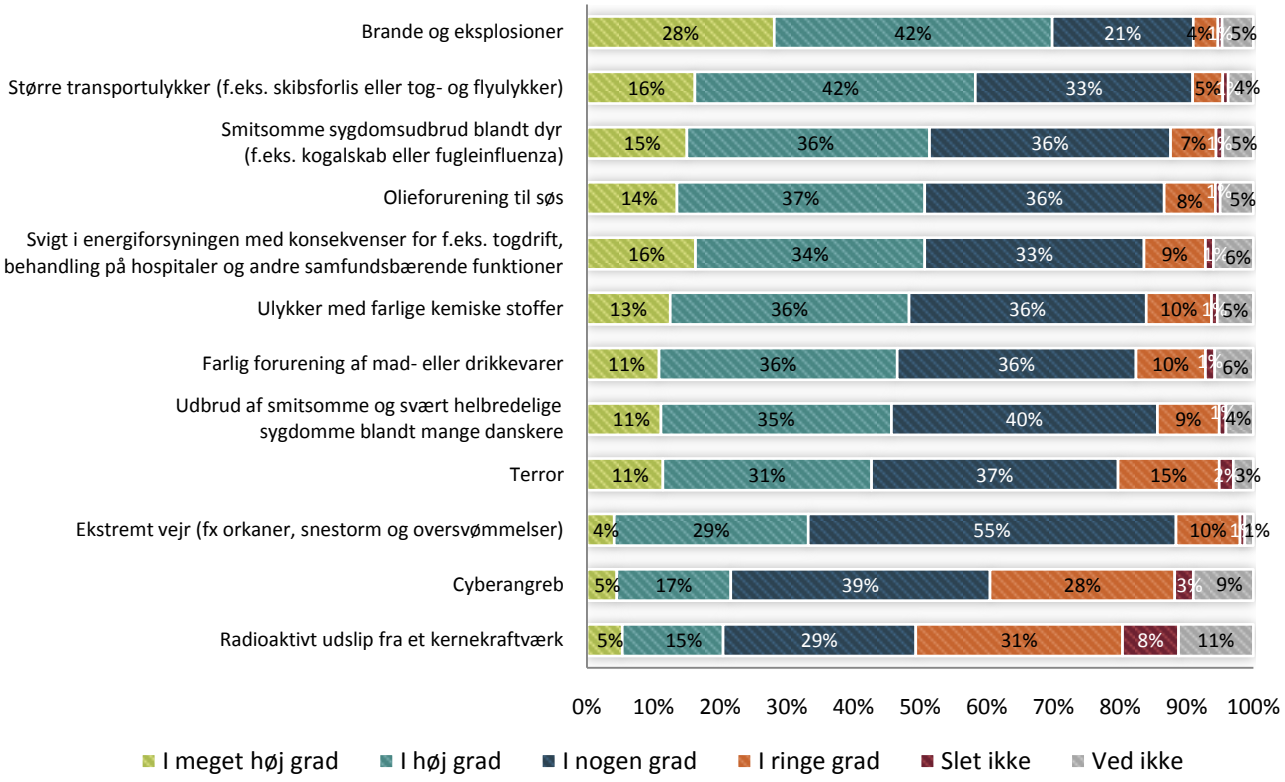

Figur 4. Spørgsmål: I hvor høj grad tror du, at Danmark har et beredskab til at håndtere følgende hændelser, som kan ramme vort land?

Vi oplever, at beredskabet kan klare det meste

- Generelt er der flere danskere som oplever, at beredskabet i Danmark kan klare de større ulykker og katastrofer, som indgår i undersøgelsen, end det modsatte er tilfældet. Bortset fra cyberangreb og radioaktivt udslip fra kernekraftværker er der således flere, som svarer i høj grad eller i meget høj grad, end der tilsvarende er respondenter som svarer i ringe grad eller slet ikke.

- Brande og eksplosioner samt større transportulykker topper listen. 70 pct. svarer således i meget høj grad og i høj grad til, at beredskabet kan klare brande og eksplosioner, mens det tilsvarende gælder 58 pct., når det drejer sig om større transportulykker. I begge tilfælde svarer under seks pct. i ringe grad eller slet ikke.

- Cyberangreb og radioaktivt udslip fra kernekraftværker ligger i bunden af listen. Mens 20 pct. i meget høj grad eller i høj grad tror, at Danmark har beredskabet til at håndtere radioaktivt udslip fra kernekraftværker, gælder det 22 pct., når det drejer sig om cyberangreb. Op mod en tredjedel af respondenterne svarer i ringe grad eller slet ikke ved begge disse to hændelsestyper.

- Mænd oplever i markant højere grad, at Danmark har et beredskab, der kan håndtere de forskellige større ulykker og katastrofer, der indgår i undersøgelsen. Husstande med to børn er mere tilbøjelige til at have den samme opfattelse. Unge i alderen 15-30 er mere tilbøjelige til at opleve, at beredskabet i Danmark er ringe stillet. Ellers fordeler besvarelsen fra befolkningen sig jævnt på tværs af baggrundsvariabler.

2. Borgernes adfærd og beredskab

Myndighedernes råd under kriser

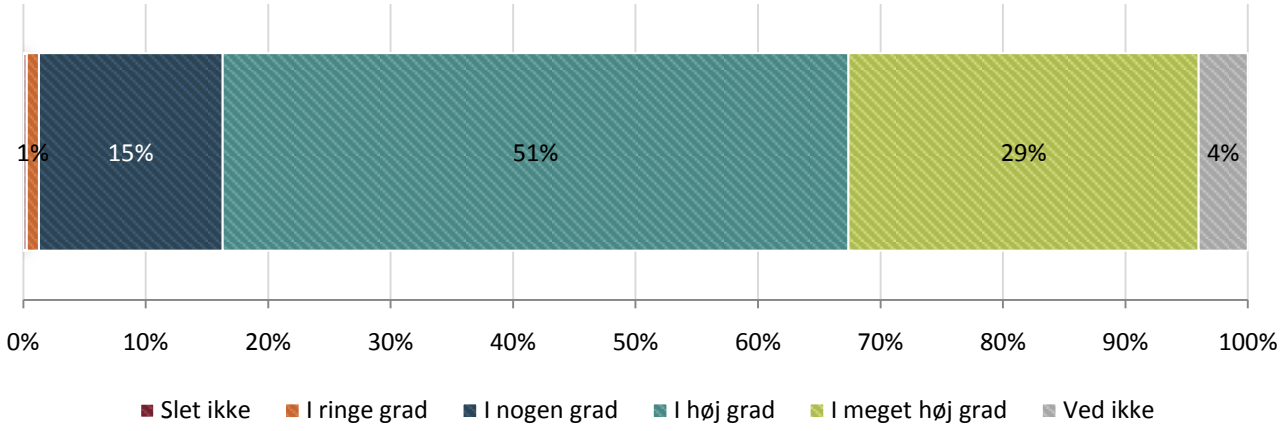

Figur 5. Spørgsmål: I hvor høj grad vil du under større kriser og ulykker i Danmark følge myndighedernes anvisninger til, hvad du som borger skal gøre?

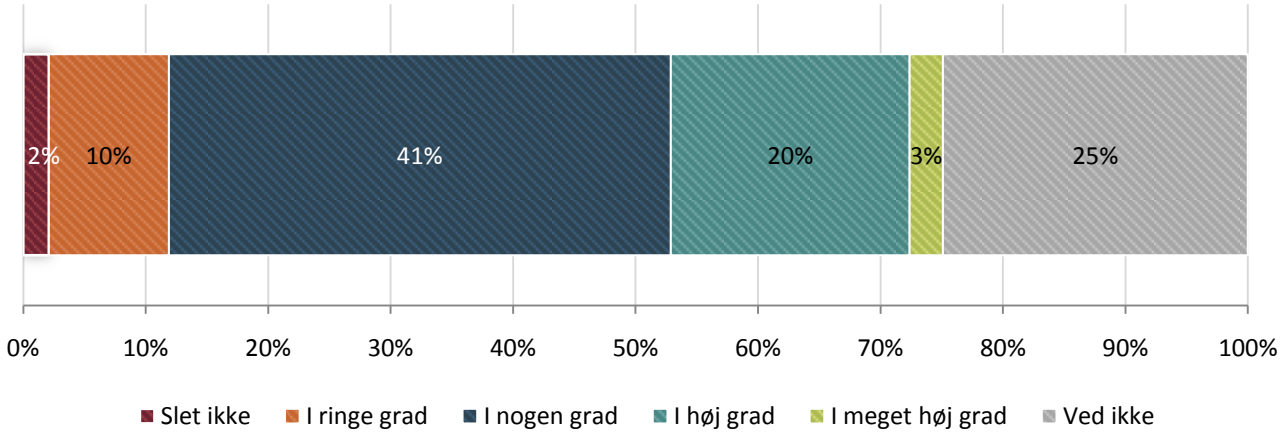

Figur 6. Spørgsmål: Når myndighederne kommunikerer under større kriser og ulykker, er de så gode nok til at fortælle, hvad man skal gøre?

80 pct. vil følge myndighedernes råd

- Langt hovedparten af danskerne vil følge myndighedernes anvisninger til borgerne under større kriser og ulykker. Størstedelen synes, at myndighederne i nogen grad er gode nok til at fortælle, hvad man skal gøre under større kriser og ulykker.

- Som det fremgår af figur 5 vil hele 80 pct. af respondenterne i høj grad eller i meget høj grad følge myndighedernes råd til borgerne under større kriser og ulykker i Danmark. 15 pct. vil i nogen grad gøre det. Samtidig svarer ingen slet ikke, og kun 1 pct. svarer, at de i ringe grad vil følge myndighedernes anvisninger til borgerne under kriser. Fire pct. svarer ved ikke.

- Som det fremgår af figur 6 mener størstedelen af danskerne – 41 pct. - at myndighederne i nogen grad er gode nok til at fortælle, hvad man skal gøre under større kriser og ulykker. En fjerdedel svarer ved ikke. Blandt de øvrige kategorier er der en overvægt af positive tilbagemeldinger: 23 pct. svarer i høj grad eller i meget høj grad, mens 12 pct. svarer slet ikke og i ringe grad.

- De 12 pct. af befolkningen, der mener, at myndighederne slet ikke eller i ringe grad er gode nok til at fortælle, hvad man skal gøre under større ulykker og katastrofer (fig. 6) fordeler sig jævnt på tværs af baggrundsvariabler.

Informationskilder under kriser

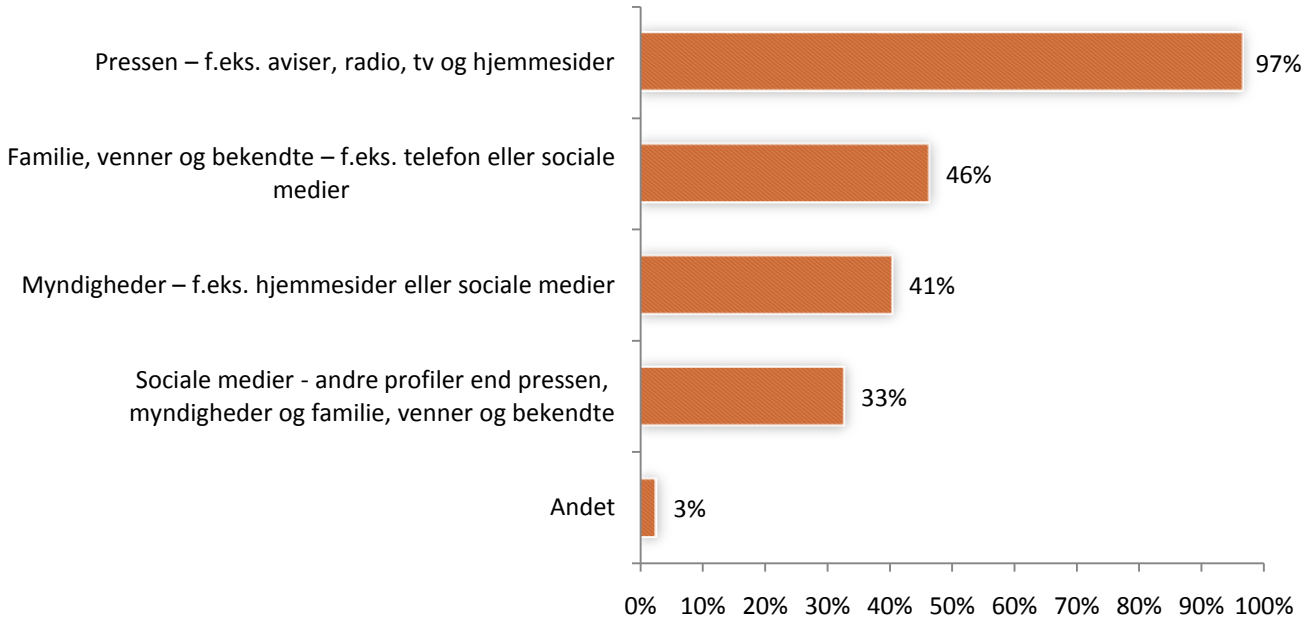

Figur 5. Spørgsmål: Hvorfra får du information, når der er større kriser og ulykker i Danmark? Det har været muligt at give flere svar.

- Næsten alle danskere får under større kriser og ulykker information fra medierne. 97 pct. peger på pressen som kilde til information i disse situationer, f.eks. via aviser, radio, tv og hjemmesider.

- Knap halvdelen af befolkningen får information fra familie, venner og bekendte via eksempelvis sociale medier eller via telefonisk kontakt, mens lidt færre – 41 pct. – angiver myndighederne som kilde til information under større kriser og ulykker.

- En tredjedel af danskerne peger på andre kilder på sociale medier end pressen, myndigheder og familie mv. som kilde til information under større kriser og ulykker.

- Kvinder og unge i alderen 15-30 år får i højere grad information fra familie, venner og bekendte og fra sociale medier. Folk under 50 år og de, der bor i Region Hovedstaden får i markant højere grad information fra myndighederne. Ældre over 65 år får i højere grad information fra pressen.

Kendskab til 1-1-2

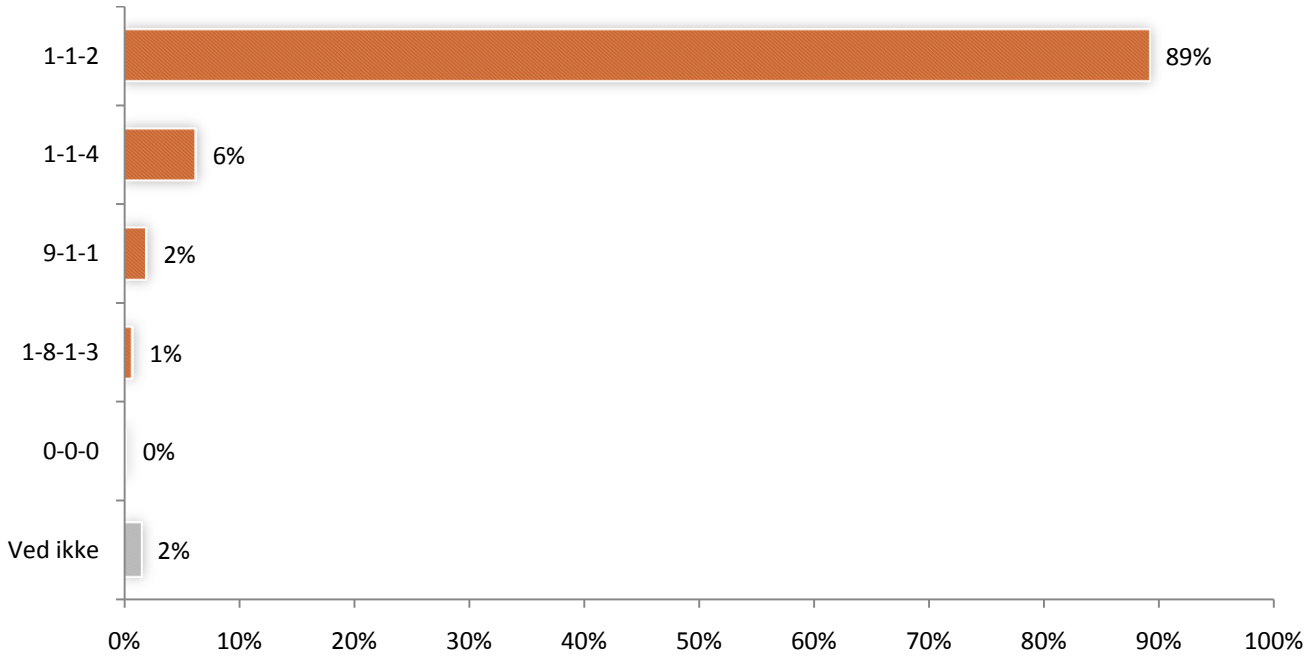

Figur 6. Spørgsmål: Hvilket telefonnummer vil du alarmere myndighederne med, hvis du kommer ud for en akut livstruende situation?

- 89 pct. af befolkningen vil ringe til det korrekte alarmnummer 1-1-2, hvis de kom ud for en akut livstruende situation.

- 11 pct. ville således enten ringe til et forkert telefonnummer eller ved ikke, hvilket nummer de ville ringe til, hvis de kom ud for en akut livstruende situation. Især personer over 50 år er i tvivl om, hvilket telefonnummer de skal ringe til.

- Blandt de 6 pct., der ville ringe 1-1-4 i en akut livstruende situation, er der signifikant flere ældre over 65 år i forhold til de andre aldersgrupper i undersøgelsen.

Forståelse af varslingssignalerne

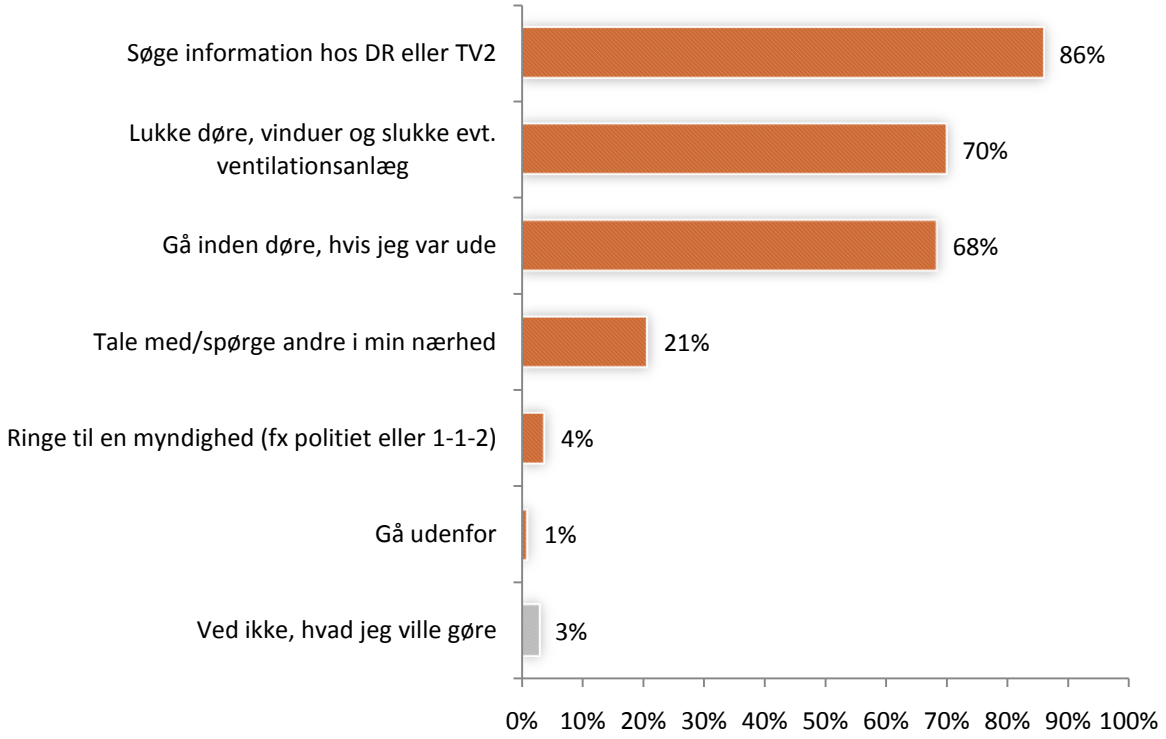

Figur 7. Spørgsmål: Hvad vil du gøre, hvis du hører sirenerne hyle i det område, hvor du befinder dig? Det har været muligt at angive flere svar.

- Langt størstedelen af danskerne ville med deres handlinger have forstået varslingssignalet korrekt, hvis de hørte sirenerne hyle i det område, hvor de befandt sig. 86 pct. ville således søge information hos DR eller TV2, mens 70 pct. ville lukke døre, vinduer og slukke evt. ventilationsanlæg, og 68 pct. ville gå inden døre, hvis de var udenfor.

- Omkring hver femte – 21 pct. - ville tale med/spørge andre i deres nærhed, hvis de hørte sirenerne hyle i det område, de befandt sig i. Det er i højere grad de 15-30-årige, der ville gøre dette.

- Et fåtal ville enten ringe til en myndighed (4 pct.), ved ikke, hvad de ville gøre (3 pct.) eller gå udenfor, hvis de hørte sirenerne hyle i det område, de befandt sig i (1 pct.).

Oplevelser af brand

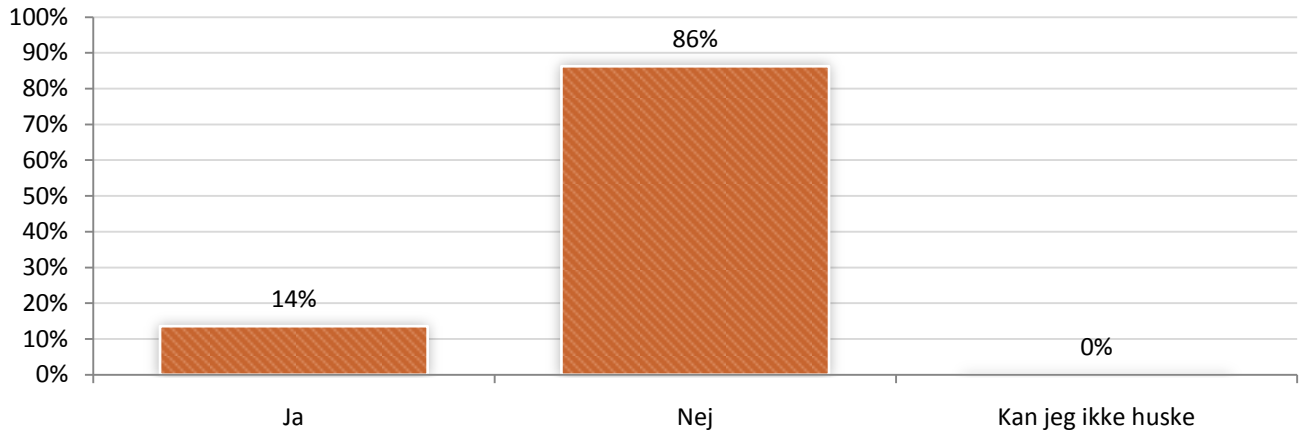

Figur 8. Spørgsmål: Har du inden for de sidste 5 år oplevet en brand i egen bolig eller i nærheden af din bolig?

- 86 pct. af danskerne har ikke oplevet brand i eller nær egen bolig inden for de sidste fem år, mens 14 pct. har. Ingen har svaret, at de ikke kan huske, hvorvidt de har oplevet brand eller ej.

- Flere af de 31-49-årige har oplevet brand i deres egen bolig, mens færre på 65 år og derover har haft brand i hjemmet.

- Husstande med to hjemmeboende børn har i markant højere grad haft brand i hjemmet.

Reaktion ved oplevelse af brand

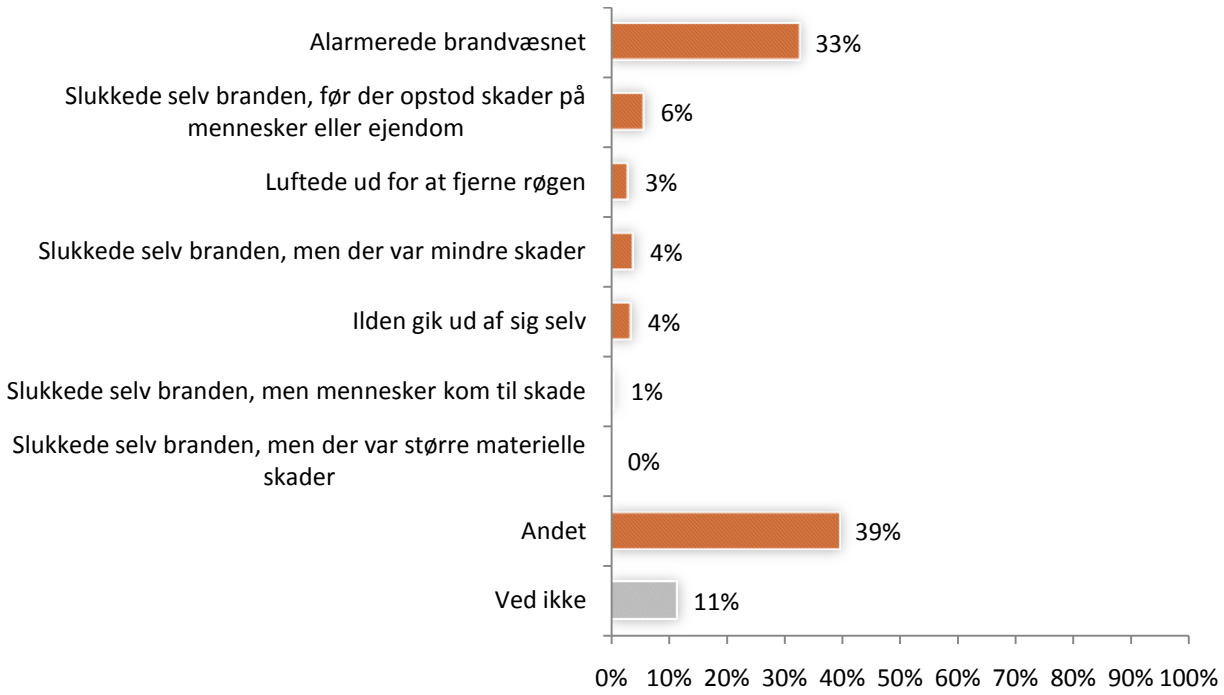

Figur 9. Spørgsmål: Hvad gjorde du/I efterfølgende? Spørgsmålet er kun stillet til de 14 pct., der har svaret ja til at have oplevet brand i eller nær egen bolig inden for de sidste 5 år (figur 8).

- En tredjedel – 33 pct. - af de, der har oplevet brand i hjemmet, alarmerede efterfølgende brandvæsnet. Det er i højere grad unge mellem 15-30 år, der ringede til brandvæsnet.

- En ud af 10 af de, som oplevede en brand i eller nær egen bolig, slukkede ilden selv. I cirka halvdelen af disse tilfælde blev branden slukket, før der skete skader på mennesker eller ejendom (6 pct.), og i lidt færre tilfælde skete der mindre skader (4 pct.). I næsten ingen tilfælde kom mennesker til skade (1 pct.), ligesom ingen har oplevet større materielle skader efter at have slukket branden selv.

- I et fåtal af tilfældene oplevede de danskere, der har oplevet brand i eller nær egen bolig, at ilden gik ud af sig selv (4 pct.), mens et tilsvarende lavt antal luftede ud for at fjerne røgen fra branden (3 pct.).

- Den største gruppe på 39 pct. gjorde "noget andet", da de oplevede en brand i eller nær deres egen bolig. 11 pct. ved ikke, hvad de gjorde.

Røgalarmer i hjemmet

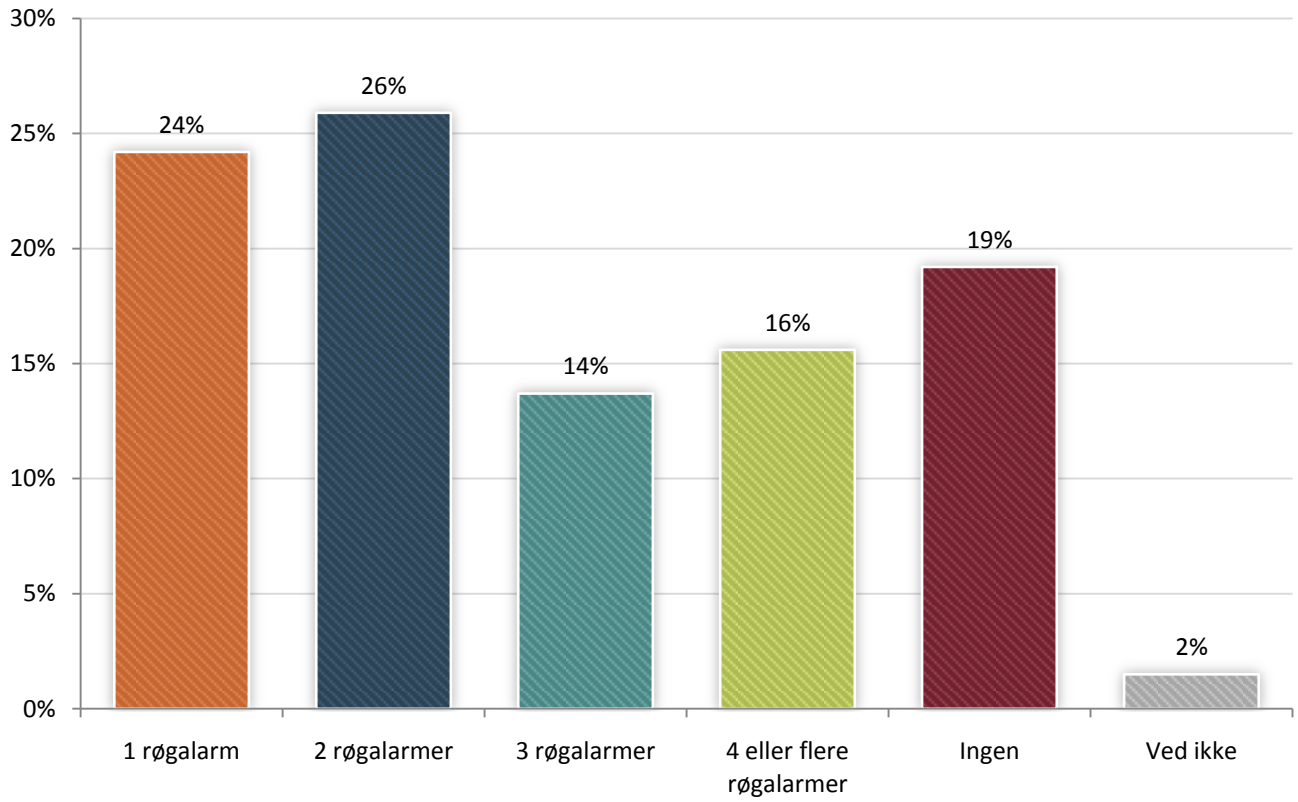

Figur 10. Spørgsmål: Hvor mange røgalarmer er i alt opsat inden for i din bolig?

- 80 pct. af befolkningen har en eller flere røgalarmer sat op i deres bolig. Knap hver femte – 19. pct. - har ingen røgalarm. To pct. svarer ved ikke.

- En fjerdel af danskerne (24 pct.) har én røgalarm i deres bolig og en tilsvarende andel (26 pct.) har to røgalarmer i hjemmet. Mens 14 pct. har 3 røgalarmer sat op i deres hjem, er der 16 pct. med 4 eller flere røgalarmer.

- Det er i højere grad borgere, der bor alene, eller som bor i Region Hovedstaden, der hører til blandt de 19 pct., som slet ikke har en røgalarm i deres bolig.